

TØFT, MEN

VERDT DET

TRINE LISE

MED HJERTE FOR FOSTERMOR **S 12**

TOMMY SVINDAL LARSEN

VENTER PÅ FOSTERBARN **S 04**

SØNNEN SOM IKKE
KOM HJEM IGJEN **S 14**

KJÆRE DEG SOM TENKER PÅ Å BLI FOSTERFORELDER!

Noen barn har en tøffere oppvekst enn de fleste av oss. De trenger litt ekstra omsorg og kjærlighet fra trygge og stabile voksne. Er du en slik person?

Hvert år trenger vi nye fosterhjem til utsatte barn og ungdommer. Som alle andre er også fosterbarn forskjellige og har ulike behov. Samtidig har mange av dem det til felles at de er sårbare og kan ha opplevd vanskelige ting hjemme. Det er også ulike grunner til at barn må flytte hjemmefra. Men felles for de fleste fosterbarn er at foreldrenes omsorg ikke dekker deres behov. Derfor har vi bruk for stabile og gode hjem slik at barna kan få den tryggheten og oppfølgingen de trenger.

Det krever klokskap og innsikt å bli fosterforelder til barn eller ungdom som har behov for en ny plattform i livet sitt. Med oppgaven følger mange gleder, men også forpliktelser. I en ny, landsomfattende undersøkelse svarte de fleste at å være fosterforeldre gir mer glede enn bekymring. At den største gleden var å oppleve de positive endringene hos barnet.

Barn som trenger fosterforeldre har ulik bakgrunn og erfaringer. Derfor trenger vi voksenpersoner i alle deler av landet og med ulik bakgrunn. Det som betyr noe er at du har omsorg å dele.

Fosterforeldre gjør en fantastisk innsats for barn og unge, og for samfunnet. Hvis du vil vite mer om hvordan det er å bli fosterhjem, synes jeg du skal ta kontakt med din lokale fosterhjemstjeneste. Jeg håper du gjør det!

Vennlig hilsen

Audun Lysbakken
Barne-, likestillings- og inkluderingsminister

EN VIKTIG INNSATS FOR BARNAS FREMTID

Fosterforeldre gjør en viktig innsats for barnas fremtid, og kan utgjøre den store forskjellen for mange barn og unge. Som fosterforelder kan du være med å gi et barn muligheten til å utvikle seg og finne en trygg hverdag.

I magasinet du nå holder i hånden, får du et innblikk i hverdagen i ulike fosterhjem. Møt Trine Lise som har en fostermor som betyr alt, fordi det handler om å ha tilhørighet og om ubetinget kjærlighet. Du møter også to jenter med muslimsk bakgrunn som fant sitt fotfeste på en gård i den lille bygda Finnøy i Nordland. De er der de skal være: rett og slett hjemme. I familien til Tommy Svindal Larsen venter de på et fosterbarn, og du kan lese om hvordan de forbereder seg på å få et barn til på laget.

I høst har vi i Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet gjennomført to viktige undersøkelser. En omfattende undersøkelse blant alle landets fosterforeldre viser at de fleste har et sterkt ønske om å hjelpe barn til en bedre fremtid. Mange anbefaler andre å bli fosterforeldre, og de kan selv tenke seg å bli det igjen. De mener det er tøft, men at det er verdt det!

Vi gjennomførte også en undersøkelse blant bl.a barn i statlige fosterhjem som viser at de aller fleste barna opplever at de har det bra og føler seg trygge.

Hvert år trenger 1 000 nye barn fosterhjem. Alle er forskjellige, men en ting har de felles: et ønske om en familie som kan gi trygghet, omsorg og nærhet. Har din familie plass til en til?

Vennlig hilsen

Mari Trommald
Direktor i Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

IKKE ALLE BARN KAN BO HJEMME

I Norge er det over 8 500 barn og unge som bor i fosterhjem. Hvert år er det 1 000 nye barn som trenger en fosterfamilie fordi de ikke kan bo sammen med foreldrene sine.

Fosterbarn er som andre barn. Forskjellige. De er enkeltindivider med sin egen bakgrunn, personlighet, interesser og drømmer. Derfor trenger vi også ulike familier – for å dekke det enkelte barns behov for omsorg,

stabilitet og oppfølging. Alle fosterbarn og fosterfamilier har sin historie. Vi ønsker å fortelle noen av historiene her i håp om at flere ønsker å bety noe for et barn som trenger et trygt og godt hjem.

Vi håper du tar deg tid til å lese magasinet! Praktisk informasjon om det å bli fosterhjem finner du lenger bak.

ET BARN TIL PÅ LAGET

04

NORSK FOSTERHJEMSFORENING - EN STØTTESPILLER

07

MED GÅRDEN SOM BASE

08

- DEI HØYRTE PÅ MEG

10

TRINE LISE THE LAPP

12

SØNNEN SOM IKKE KOM HJEM IGJEN

14

TO STORE JENTER OG EN LITEN

15

- VAR ALDRI I TVIL

16

FOSTERFORELDRE SOM BRENNER FOR OPPGAVEN

18

VERDENS VIKTIGSTE JOBB

20

VI HAR BLITT ET BARN RIKERE

21

HVORDAN BLI FOSTERFORELDRE

22

*Ni av ti fosterforeldre sier det er tøft, men verdt det!
De aller fleste kan anbefale andre å bli fosterforeldre.*

Fosterforeldreundersøkelsen 2010 - Synovate

ET BARN TIL PÅ LAGET

”Guds gave til fotballen” Tommy Svindal Larsen har norgesrekord i antall spilte kamper på aldersbestemte landslag, og ligger godt over gjennomsnittet på hjemmebane også. Tommy og kona Helga har fire barn i alderen ni til 23. Nå gleder de seg til å få ett til.

Tekst: Mona Bidne Foto: Danny Twang

Da Tommy og Helga fant ut at de ville ha familieførøkelse vurderte de både å få eget barn og å adoptere, men så begynte spiren om å hjelpe et barn i Norge å gro. Det er to år siden de bestemte seg for å bli fosterforeldre, og det har vært noen skuffelser underveis. Men nå kan det kanskje se ut som om ei etterlengtet lita tulle eller pjokk endelig er på vei inn i den barnerike og barnekjære familien.

– En av gangene løp vi ut og kjøpte babyklær, husker du det? sier Helga Svindal Larsen til Jesper. Han er ni år og minstemann i familien i den ærverdige gamle villaen i Skien. Jesper nikker og forsyner seg av kakefatet mens han gjør seg noen tanker om å få et fostersøsken:

– Det blir litt annerledes selvfølgelig og bare komme hjem og legge merke til at det er noen andre der enn før.

– Det tror jeg at jeg også vil tenke til å begynne med, sier Tommy. Det vil jo ta litt tid å bli vant til det.

– Vi har gått noen runder i de to årene det har gått siden vi bestemte oss for å bli fosterforeldre. Det første barnet det var snakk om var en gutt med spesielle behov som krevde mye oppfølging. Da sa vi nei. Vi lever et aktivt liv, er mye på farten og har unger som er med på mange aktiviteter. Alle fosterbarn har selvfølgelig en eller annen form for bagasje, men vi var redde for at et barn med spesielle behov ville kreve såpass mye at det ville gå utover våre egne unger. Det er det viktig at det ikke gjør, smiler Helga og ser på Jesper.

Kjøpte babyklær

– Det har som sagt vært noen ganger da vi nesten har fått fosterbarn. Først var det en liten jente, en baby, og da barnevernet ringte ble jeg så glad at jeg holdt på å løpe opp til Odd Grenland og stenge treninga, ler hun. Jeg malte barnerommet og Jesper og jeg var ute og kjøpte klær til babyen. Men så ble det ikke noe av likevel. Barnevernet var ydmyke, de forsto jo hvor skuffet vi var. Etter det landet vi liksom, så siste gangen vi fikk en telefon, var vi mye roligere. Vi prøvde å ikke involvere oss så mye. Vel, vi prøvde. For vi ga henne navn og prøvde å forestille oss hvordan hun så ut, gjorde vi ikke det Tommy?

– Ja vi klarte ikke helt å la være, smiler Tommy. – Dette med å få fosterbarn er komplekst på den måten at det er utrolig mye som skal diskuteres og forberedes. Man skal snakke ut om alt fra den generelle rollen

som fosterhjem til å forberede seg på det spesielle barnet som skal komme. Og det er ikke bare én side, det handler om biologiske foreldre, tanter, onkler, våre barn, oss – og det krever forberedelse. Nå har vi jo erfart noen ganger at ting kan virke klart, for så å snu på grunn av en rettsak eller noe annet som gjør at plassering ikke er aktuelt likevel.

”Seriest, et barn til?”

– Den siste gangen tenkte vi at det var lurt å ikke involvere barna for mye, i tilfelle det skulle skje igjen. Men samtidig kan vi jo ikke bare komme hjem med et barn og si at her er lille X og hun skal bo her til hun blir voksen. Det er jo en prosess for dem også. Vi har gått på kurs og har lært oss å kjenne på masse følelser og forberede oss på mange situasjoner, men ungene føler jo også skuffelse når et barn som skulle komme ikke kommer likevel. Når det er sagt var det ikke bare hurra da vi presenterte dette hjemme første gang. Jesper har vært positiv fra dag én og synes det er kjempespennende. Men du kan jo tenke deg jentene – den eldste var i den verste fjortisalderen: ”Seriest liksom, skal det sove en til her, hva med rommet mitt da, skal jeg dele?” De sa til oss at deres redsel var hva som skulle skje med dem nå. Måtte de dele rom med noen? Bli det mindre goder? Færre fotballkamper for Frida? Hva med Daniel og hva med Jesper? Det er naturlig at de tenker på seg selv, sier Helga og forteller om den dagen de kom tilbake fra PRIDE-kurs i Morgedal.

En forandring, ingen trussel

– De sto her alle sammen. Eldstemann Daniel, som har flyttet ut, hadde vært barnepike. Tommy og jeg hadde så mye å prate om og ville dele gleden med barna, som var mer skeptiske og lurte på hvorfor i all verden vi måtte bli fosterforeldre. Da sa vi til dem: Tenk om vi ikke hadde kommet tilbake til dere fordi vi hadde kjørt oss i hjel. Dere er fire barn og vi har ingen annen familie som kan ta seg av dere. Dere måtte også ha kommet i fosterhjem. Hadde det ikke da vært fint at barnevernet la ned arbeid i å finne et bra hjem til dere, hvor dere kanskje kunne bodd sammen? Da begynte de å tenke. Og tanken har vokst fra å tenke på sine ting og rommet sitt til at et fosterbarn ikke representerer en trussel, men en forandring. Det kan være at vi ikke kan være med Frida på kamp en dag fordi det er en sangøvelse vi må følge det nye barnet til. Men slik er det jo i dag også. Vi har en logistikk som skal gå opp. Tommy er på jobb og trener, jeg kjører ungene til aktiviteter. Det at vi tar i mot et fosterbarn skal selvfølgelig ikke gå ut over dem. Samtidig er det viktig at de lærer å ikke bare være opptatt av seg selv, sier Helga.

Tommy og Helga Svindal-Larsen med barna Jesper, Camilla og Frida. Eldstemann Daniel har flyttet ut.

Vårt bidrag til å gjøre verden litt bedre

Tommy nikker. –Det handler om romslighet. Det å kunne vie plass til å hjelpe andre. Jeg tror vi er litt sånn av natur hele gjengen. Selv om vi ikke har fått vist det i praksis fordi vi ikke har fått noe fosterbarn ennå, så er vi alle slik at vi kan tenke oss å hjelpe andre. Barna har selvfølgelig vanskelig for å sette seg helt og fullt inn i hva dette vil bety, men de tar og føler på det og vi tror de er modne for å takle det. Det er viktig å se dette i et større perspektiv. Det er så utrolig mye trist som skjer i verden på ulike måter, og vi kan bidra til å gjøre verden litt bedre.

– Jeg tror dette er veldig bra for ungene. De er heldige og friske, er snille mot kameratene sine, flinke på skolen, er aktive og har sunne interesser. Jeg tenker at det må være en glede og gave for dem å bidra til at den lille gutten eller jenta som kommer til oss får et trygt og godt liv, sier Helga.

Vi ble kjent med oss selv igjen

Alle som vil bli fosterforeldre må ta et PRIDE-kurs og Helga og Tommy synes kurset lærte dem mye, ikke minst om dem selv.

– En viktig del av kurset er å bli kjent med seg selv. Jeg vil legge til ordet ”igjen” fordi vi lever i et verdenssamfunn der alt går veldig fort og folk etter hvert pleier venner mer på nettet enn ved fysisk tilstedeværelse. Det er fort gjort å miste litt av seg selv. Jeg sier ikke at jeg ikke lar meg rive med, men jeg synes det er viktig å stoppe opp litt, se på meg selv og spørre hva jeg vil med livet og framtiden. På kurset ble jeg utfordret på situasjoner som gjorde at jeg måtte grave dypt i meg selv, og det har hjulpet meg til å føle meg som et helere menneske. Jeg føler meg tryggere og sikrere, og det tror jeg også Helga gjør.

Helga nikker og er enig: –Alle har jo en bagasje, også vi. På kurset fikk vi rippet opp i en del ting, vi kjente på sorg og det å miste noen. Og ikke minst på ydmykheten i forhold til de foreldrene som av en eller annen grunn ikke kan ta seg av barna sine. Vi ble også veldig godt kjent med de andre på kurset, blant annet gjennom rollespill. Gjennom det ser man fort hvem som passer til å være fosterhjem og hvem som passer til å være beredskapshjem. Vi ønsker oss langtidsplassering, for å slippe å oppleve et barn må forlate oss i løpet av kort tid. Men vi må jo hele tiden ha i hodet at ting kan ordne seg på hjemmebane og at tilbakeføring til biologiske foreldre kan skje.

Nå, kanskje...

Barnevernet har tatt kontakt med Helga og Tommy igjen, og det kan være at familien Svindal Larsen får et femte barn i løpet av kort tid. Hva gleder de seg mest til?

– Vet du hva som virkelig vil glede meg, sier Helga: –Jeg ser for meg at det blir en del jobb og at jeg kommer til å ha mange bekymringer i forhold til barnet og alt rundt det, men jeg tror at den dagen det kommer et lite gullkorn som viser at ungen trives og har det godt, da vil det glede meg så utrolig mye.

–Det blir kjempespennende. Vi går inn i dette med hud og hår, og vet at vi kanskje vil feile, men er også trygge på at vi vil gjøre mye riktig, sier Tommy og gir siste ord til Camilla på 18:

–Jeg har ingen forestillinger eller tanker om hvordan det vil bli, men jeg vet at vi har mye å gi og passer godt til å være en familie som kan ta i mot et fosterbarn.

Kan et blivende fosterhjem få en bedre attest? Neppe.

HVA ER PRIDE-KURS?

PRIDE er et rekrutterings- og opplæringsprogram for alle som vil bli fosterforeldre. Kurset gir god grunnopplæring, og er også en fin måte å finne ut av om det å være fosterhjem er noe for deg eller dere.

Det finnes to alternative grunnopplæringskurs:

1. PRIDE grunnkurs
2. PRIDE grunnkurs for slekt og nettverk

Grunnkursene er basert på 10 samlinger á 3 timer. I tillegg kommer minimum fire hjemmebesøk.

Blant det du lærer er å

- møte barns behov for trygghet
- håndtere tap
- hjelpe barn til å holde kontakt med egen familie
- gi god omsorg
- gi barn mulighet til å knytte varige bånd

Livsbok

Livsboka er et hefte med personlige spørsmål som deltakerne skal besvare mellom samlingene. Spørsmålene skal være til hjelp i å kartlegge hvorvidt egne livserfaringer utgjør en hjelp eller en utfordring i forhold til en fremtidig oppgave som fosterforeldre, som bygger på fem ferdighetskrav:

1. Oppdra og gi god omsorg
2. Støtte barns utvikling og håndtere forstyrrelser i utviklingen
3. Støtte forholdet mellom barn og familiene deres
4. Gi barn mulighet til å etablere trygge, varige bånd
5. Å kunne samarbeide

DEN VIKTIGE MATCHEN

Ved valg av fosterhjem til det enkelte barn skal det legges avgjørende vekt på hensynet til barnets beste. Barneverntjenesten skal foreta en individuell vurdering av om fosterforeldrene har de nødvendige forutsetninger for å ivareta det enkelte barns egenart og behov.

Eksempler på momenter i en slik vurdering er

- barn med særlige behov kan kreve spesielle egenskaper/særskilt kompetanse hos fosterforeldre
- hensyn til barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn
- formålet med plasseringen – kort eller lang tid
- geografisk beliggenhet i forhold til samvær og annen kontakt med familie

Barneverntjenesten skal alltid vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem. Både barnets foreldre og barnet skal gis anledning til å uttale seg om valg av fosterhjem.

NORSK FOSTERHJEMSFORENING - EN STØTTESPILLER

Det er nødvendig og viktig for fosterforeldre å ha god hjelp og støtte i sitt viktige samfunnsoppdrag. Norsk Fosterhjemforening skal være en slik støttespiller for fosterhjemmene både i hverdagen og i krisesituasjoner. Foreningen er således et viktig supplement til det offentlige arbeid for fosterhjem.

Når det offentlige overtar omsorgen for et barn og det flyttes til et fosterhjem, er det viktig at fosterhjemmet får god støtte og veiledning slik at det kan være en best mulig omsorgsbasis for barnet. Det første året barnet bor i fosterhjemmet er ofte en krevende periode. Da er det ekstra viktig å ha noen som støtter og veileder. Det offentlige tilbyr opplæring (PRIDE-kurs) før plassering samt individuell veiledning det første året. Fordi dette er en ekstra sårbar periode er det mange kommunale barnevernstjenester og statlige fosterhjemstjenester som gir de nye fosterforeldrene medlemskap i vår forening det første året, noen får dette så lenge de har fosterbarn. På den måten kan fosterhjemmet få ekstra støtte, samtidig som de får anledning til å bli kjent med Norsk

Fosterhjemforening. De fleste fortsetter å være medlemmer så lenge de er fosterforeldre fordi medlemskapet gir mange fordeler.

Norsk Fosterhjemforening er en viktig støttespiller for fosterhjemmene både i de gode og de utfordrende dagene. For spørsmål om foreningen, ta kontakt på telefon 23 31 54 00, eventuelt på e-post post@fosterhjemforening.no.

For mer informasjon se foreningens webside www.fosterhjemforening.no

En helt vanlig familie -nesten. Ann-Merethe og Helge Nilsen sammen med jentene sine "Maria" og "Lisa".

"Lisa" og ljelegrisen "Alexander Rybak".

Stas med traktor. Sist sommer fikk "Maria" være med å pakke rundballer.

- 51% fosterforeldre bor landlig, 31% i tettsted og 17% i by.
- Det er vanlig med dyr i husstanden – hele 75% har dyr.
- Fosterforeldre er spesielt interessert i friluftsliv og aktiviteter sammen med nærmeste familie.

Fosterforeldreundersøkelsen 2010 – Synovate

MED GÅRDEN SOM BASE

- Det aller beste med å bo her - det er at det er hjemme. Det er alltid godt å komme hjem.

Tekst og foto: Inger E. Eftlevand Orvin

Som andre 15-åringer må "Maria" tenke seg litt om når hun får spørsmål om hva som er det aller beste med å bo akkurat her, i den lille bygda Finnøy i Hamarøy kommune i Nordland. Her har hun og lillesøster "Lisa" bodd i fosterhjem i seks år.

Inn på tunet

Mor og far i huset, Ann-Merethe (49) og Helge Nilsen (55), driver melkeproduksjon. I tillegg har gården "Inn på tunet" - status. For dem betyr det at de har to vta-plasser (varig tilrettelagt arbeid) og to aps-plasser (arbeidspraksis i skjermet virksomhet) på gården. Dette kombinerer de med å være fosterforeldre.

Kjøkkentreff

Vi treffer familien en grå og regnfull vinterdag. Hele den forfrosne nordlandsnaturen er på vent for den skal gjøre det endelige frasparket og slippe våren til. På det sjenerøse langbordet i kjøkkenet dekkes det på med hjemmebakst, og Maria og Lisa tar sin selvfølgelig plass når de har slengt fra seg skolesekkene.

Liten kjernefamilie

I utgangspunktet er det en storfamilie som har sagt ja til å favne enda flere. Familiens fire barn er voksne og fløyet ut av redet. I tillegg har de ofte kontakt med to tidligere fosterbarn. I helgene er det gjerne folk-somt, får vi høre. Jentenes storesøsken og tantebarn kommer på besøk. – Jo visst er det artig med fullt hus, men vi merker at jentene synes det er godt når det blir bare oss fire igjen. I det daglige er det vi som er den lille kjernefamilien, og det fungerer fint. De har det helt naturlig i seg, at nå er det bare oss, nå skal vi kose oss, sier Ann-Merethe.

Muslimsk bakgrunn

Familien var tidligere beredskapshjem. For Maria og Lisa ble det varig. – Her i bygda hadde de fått besteforeldre i alle hus. Det var her de skulle være, syntes Ann-Merethe og Helge. Og slik ble det. At den lille bygda med bare 50 helårsboende fra før hadde både barn og voksne fra fem ulike nasjoner, gjorde det enkelt for jentene å gli inn i miljøet. Med deres bosniske bakgrunn var det nok et element til å ta hensyn til: De kom fra en muslimsk familie, og Ann-Merethe og Helge var veldig opptatt av å

ta hensyn til dette fra dag én. Også når det gjaldt å tilpasse kosthold. At jentene etter hvert har glidd inn i et naturlig forhold til kristendom, slik medelever på skolen praktiserer for eksempel konfirmasjon, har vært en prosess som har involvert både biologisk mor og jentene selv. – Når Maria nå skal feire konfirmasjon, er det med morens velsignelse. Det er viktig både for henne og for oss, sier Ann-Merethe.

Stabil ramme

– Gården er et utmerket utgangspunkt for å være fosterhjem, synes de to. Bønder er gjerne stabile folk som er til stede. Det er nesten alltid noen der, en rytme i hverdagen som skaper gode rutiner. Det er dette de har bygget hele sin virksomhet rundt. Et hjem for flere enn sine egne, er en ting. Men når jentene er av gårde på skolen, kommer fire voksne til Øverås gård. Her har de sitt arbeidstreningsstilbud. Oppgavene er relatert til gårdens naturlige årshjul. De steller dyr, fører kalver og høner, gir mat og vann til kaniner og marsvin, for ikke å snakke om minigrisen Alexander Rybak. Han som kom til gårds den dagen Norge vant den internasjonale Grand Prix-finalen. – Men den er egentlig min, sier Lisa. Og vil gjerne vise fram kunstene den kan. Annen hver uke har skolens småtrinn gårdsundervisning på Øverås. Og i disse dager ferdigstilles et håndlaftet hus som skal romme gårdsutvalg for egne og andres produkter.

Ulike dager

Alle disse aktivitetene som foregår på gården, skaper noen trygge rammer for jentene. Jo visst kan de bli lei av dyr, og som Maria sier, det hadde vært kjekt å bo nærmere vennene. Nå må hun kjøres uansett hva hun har lyst til å gjøre. Gårdens hester er ikke lenger det samme spenningsmomentet. – Nå er det traktoren som er den store motivasjonsfaktoren, ler f ar Helge, og forteller om ei sprudlende glad jente som ville lære å pakke rundball. Som alle andre fosterforeldre kan Ann-Merethe og Helge Nilsen fortelle om et mangfold av dager. Men de har lært seg å sortere. De vet at et klassisk tenåringsutbrudd bare forteller at de er der de skal være: I en trygg ramme. Eller som Maria uttrykker det: Rett og slett hjemme.

HVA ER FAMILIERÅD?

- Hensikten med familieråd er å involvere barn, familie og nettverk til selv å finne fram til gode løsninger, for eksempel når det er bestemt at barnet skal flytte i fosterhjem.
- I tillegg til slektninger kan naboer, venner, lærere, fotballtrenere eller andre nettverkspersoner være aktuelle å ta med i familierådet.
- Barnet er til stede på familierådsmotene og er med på å bestemme hvem som skal delta.
- Eventuelle konflikter mellom partene skal legges til side i slike møter – det er barnet som skal være i fokus.
- Det er vanligvis den kommunale barneverntjenesten som foreslår for familier å gjennomføre et familieråd, men familien kan også foreslå det selv.
- Forberedelsene tar 4-6 uker og en koordinator hjelper familien med planlegging og gjennomføring av familierådsmøtet.

– DEI HØYRTE PÅ MEG

Det siste året har familien til Anne hatt eit ekstra barn i heimen, femten år gamle Bob. Oppgåva si som fostermor samanliknar ho med å byggje stillas. – Vi er mange som er saman om å støtte opp rundt ungdomen det gjeld. Og stillaset vi byggjer, må stå på eit stødig grunnlag, påpeikar ho. – Både fosterheims- og barnevernstenesta, skulen, helsevesenet – alle stiller opp og er positive.

Tekst: Kati Indrejford Foto: Kai Myhre

Hovudpersonen i ei fosterheimplassering er barnet, eller i dette høvet, ungdomen. Han er sjølv ikkje i tvil om at familierådmodellen har vore rett for han: – Dersom eg berre hadde blitt plassert i ein fosterheim utan å bli spurt, så hadde eg blitt sur og sint og nekta å gå med på det. Eg kunne ikkje vite om den andre familien var noko betre enn den eg kom frå!

Det var likevel ein skeptisk tenåring som deltok i det første møtet med "nettverket". Han syntest ikkje at han kjende så mange av dei som var der, og skildrar seg sjølv som paranoid på det tidspunktet. – Eg var egentlig heilt likegyldig til alt i heile verda. Men eg vart interessert etter kvart som eg forsto at eg kunne påverke min eigen situasjon. Eg følte at dei høyrte på meg. Og då vi kom så langt at eg kunne velje alternativ, var det heilt og halde mitt eige val, understrekar Bob.

"EG HAR DET MYKJE BETRE NO"

Også den biologiske mor hans var glad for løysinga som vart valt. Skulen rapporterer om ei god utvikling hos guten, og sjølv er han godt nøgd med situasjonen. – Eg har det mykje betre no. Eg kjenner meg trygg og kan slappe av, slår han fast.

Likevel meiner den velformulerte ungguten at prosessen undervegs kunne vore enno betre. – Dei vaksne som er med på møta, må vise like mykje omsyn til og respekt for barnet, som for de andre vaksne. Det er feil om du må bli aggressiv for å bli høyrtd i et møte som handlar om å hjelpe deg!

– Det er ei god støtte i å få positive meldingar frå alle kring Bob som ser at han har hatt ei fin utvikling, seier Anne. – Og vi opplever at han set pris på å vere hos oss. Til sjuande og sist er det ditt eige verdigrunnlag som avgjer om du vil tilby fosterheim, når vilkåra elles ligg til rette for det. Vi valde å seie ja til denne utfordringa, og det er vi glade for. Anne hadde kjent mor til Bob i nokre år då ho vart invitert inn i familie-

rådet. Frå før av har familien tre søner, og fostermora meiner det var ein fordel å ha roynsle med å oppdra eigne born – og å ha ungdom i huset.

I familieråd-metoden vert det halde to møte med om lag same struktur, men med ulik vekt på tema. Veka som låg mellom første og andre møtet i nettverksgruppa var krevjande for alle involverte. Det skulle tenkjast og vurderast, og framlegga ein kom til å ende med, ville få viktige konsekvensar. – Det var som å sitje på ein løpsk karusell, skildrar Anne. – Det var avgjerande at eg kunne ringe til fagpersonane i løpet av den veka, og få svar på ting eg lurte på.

"DET AT NOKON KAN TENKE SEG Å OVERLATE BARNET SITT TIL DEG... DET RØRER VED KJENSLENE"

Eit grunnleggande spørsmål kom opp på første møtet: Kvar skal Bob bu? Etter kvart modna tanken hos Anne om at hennar familie kunne bli fosterheim. Då gjekk familien nokre runder med seg sjølv – og bestemte seg saman for å seie ja.

– Når nokon du kjenner, bed om hjelp i ein vanskeleg situasjon, vert du kjenslemessig engasjert. Det er ei stor tillitserklæring å bli spurt av nokon du alt har ein relasjon til, seier Anne. – Barna våre er det mest dyrebare vi har, og det at nokon kan tenke seg å overlate barnet sitt til deg... det rører ved kjenslene!

Støtta familien fekk frå fosterheimstenesta, barnevernstenesta og andre "stillasbyggjarar" var viktig. Det at Anne vart frikjøpt frå sin vanlege jobb det første året, gav òg tid og rom til å ivareta og utvikle relasjonane i den utvida familien.

– Alle ungdomar kan vere sårbare, også våre eigne barn, påpeikar Anne. – Det å bygge relasjonar tek tid, og vi som familie skal passe oss i hop som ny, utvida gruppe. Det er ei stor avgjerd å seie ja til å bli fosterheim, men roynslene våre gjer at vi vil anbefale andre å gjere det same dersom tilhøva ligg til rettes.

· 30% av fosterforeldene er opprinnelig i barnets familie eller nettverk

Fosterforeldreundersøkelsen 2010 - Synovate

TRINE LISE THE LAPP

Trine Lise Olsen hadde tre drømmer som liten. Hun drømte om å få sitt eget TV-program, spille i en film og å vinne Amanda eller Oscar. Etter å dratt i land seieren i "Den norske humor" som samejenta Anne Berit Balto, fikk hun sitt eget TV-program. "Lille Billefjord" ble sendt på NRK rett før jul i fjor. Nå er det bare to drømmer som gjenstår. I tillegg til drømmen om selv å bli fostermor en gang.

Tekst: Mona Bidne Foto: Julia Naglestad, Studio B13

Fostermamma Ragnhild var i salen da Harald Eia, Trond-Viggo Torgersen, Hølen Vikstedt og det norske folk stemte Trine Lise til topps i finalen i "Den norske humor" på NRK i 2009. Det var nok godt Ragnhild var der. For i følge Trine Lise tror man ikke helt på at man har vunnet når man har vokst opp i Indre Billefjord.

– Det var helt fantastisk å vinne, men det gikk liksom ikke helt opp for meg på mange uker, så det var fint å ha mamma som sannhetsvitne, sier Trine Lise og blir varm i øynene.

– Ragnhild har betydd alt for meg. Hun er mamma og det var stort å ha henne i salen. Hun visste at jeg hadde hatt lyst til dette bestandig, og var kjempetolt. Jeg ba dem filme henne ekstra mye!

"FOR GOD TIL Å VÆRE SANN"

Trine Lise kom til Ragnhild som niåring. Som syvåring ble hun plassert i sitt første fosterhjem sammen med broren, etter at den biologiske moren deres ga dem opp frivillig fordi hun følte at hun ikke kunne gi dem det de trengte og fortjente. Det fungerte ikke så godt i det første fosterhjemmet, så etter en tid gikk turen til fostermamma Ragnhild og en varm og god endestasjon. Men hvordan opplevdes det å være et barn som blir flyttet fra et hjem til et annet?

– Det er jo slikt man husker. Når det første fosterhjemmet heller ikke ville ha meg forsterket det følelsen av å være stygg og ikke være verdt noe. Ikke det at jeg hadde det så bra der. Det opplevdes mer som et opphold enn et hjem med varme og klemmer. Jeg fikk ikke lov til å kalle fostermor for mamma. Gjorde jeg det, fikk jeg ikke svar på det jeg spurte

om. Men jeg kalte henne ofte mamma bare for å terge henne. Da jeg kom til Ragnhild var det helt annerledes. Hun var rett og slett for god til å være sann. Hun sa det var opp til meg hva jeg ville kalle henne, og var i det hele tatt bare god. Det gjorde meg skeptisk. Ingen kan være så bra, tenkte jeg og satte henne stadig på tester for å prøve å avsløre henne. Jeg har hatt mye dårlig samvittighet for det, sier Trine Lise.

Det skulle gå et par år før Trine Lise forsto at Ragnhild ikke bare var en som ville sende henne vekk, men at hun var en mor som ville være mamma med stor M.

– Jeg var vel elleve år eller noe da jeg fant henne gråtende på rommet og spurte hva hun gråt for. Jeg gråter fordi jeg ikke vet hva jeg skal gjøre med deg. Jeg vet ikke hvordan jeg skal få deg til å forstå at du skal være her. Jeg gråter fordi jeg ikke når fram til deg, hulket hun. Men så send meg videre da, skrek jeg. Da reiste hun seg. Du skal være her i hvert fall til du er 18 år, og er det opp til meg skal jeg være bestemor for dine barn, sa hun og omfavnet meg som i en film. I det øyeblikket forsto jeg at hun kanskje mente det, og jeg klarte å slappe av. Det var vendepunktet. Stakkars mamma, jeg har hatt mye dårlig samvittighet fordi jeg testet henne så mye. Men vi har snakket om det, og hun tror at jeg tror at jeg var verre enn jeg var. Hun så at det ikke handlet om ondskap, men om forsvarsmekanismer.

Trine Lise er en av en søskenflokk på syv som har vokst opp hos Ragnhild, som har fire biologiske barn og tre fosterbarn. Fram til Trine Lise var 13-14 år var hun minstemann. Men så fikk Ragnhild en biologisk datter, og ett år senere en liten fostersønn.

– Først ble jeg kjempesur fordi jeg tenkte at de bare skulle bruke meg som barnevakt. Men jeg ble fort veldig glad i lillesøsteren min. Og da

For Trine Lise har fostermor Ragnhild betydd alt.

lillebroren min kom, tenkte jeg bare at han må jeg ta vare på. Han var fosterbarn og bare seks dager gammel da han kom til oss. Så liten, hjelpesløs og alene i verden. Jeg følte jeg visste hvordan han hadde det, og ville gjøre alt for å hjelpe ham. Han og jeg, og alle de andre søsknene mine har et flott forhold den dag i dag. Vi møtes hjemme til påske og jul, spiller spill og har det kjempefint.

"UTROLIG STORT Å ARVE KOFTA TIL FOSTERBESTEMOR"

Trine Lise blir blank i øynene når jeg spør hva Ragnhild har betydd for henne og livet hennes.

– Alt. Det handler om å ha fått fotfeste og føle tilhørighet. Det handler om en ubetinget kjærlighet som gjør at du vet at du kan gjøre alle de gale tingene uten å bli kastet ut. Ragnhild har vært utrolig flink på alle måter. Ikke minst når det kommer til det å prate om ting. Hva er det du tenkte, hva var det du følte, hvorfor var du slik? Du må forstå hvorfor ellers hjelper det ikke, sier hun alltid. Hun har fått oss til å tenke og til å forstå konsekvensene av det vi gjør. Jeg er så glad for at jeg har kommet til henne. Det med å bytte fosterhjem er ikke alltid ille. Det er utrolig viktig for et barn å komme til noen som takler fosterforelderrollen og som passer sammen med deg. Og så er det viktig å få en forsikring om at man hører til i familien i både ord og handling. Selv husker jeg godt at jeg opplevde det som utrolig stort å få arve kofta til fostermor. Det å få bildet mitt på veggen betydde også enormt mye for meg. Mamma har en serie av bilder av alle vi barna fra vi var små og opp til vi ble store på veggen. Jeg husker ennå den gode følelsen da hun hang opp det første bildet av meg. Og jeg koser meg fortsatt når jeg ser på bildene av oss, sier Trine Lise og legger til:

– Takket være oppveksten hos Ragnhild har jeg også fått verdens beste venner, de tar det gode med det dårlige og stiller alltid opp. Hun har formet meg sånn at jeg kan tro jeg er verdig sånne venner. Eller for å si det på en annen måte, har man en god oppvekst med fine verdier, så får man venner deretter, sier Trine Lise.

Hva med dine biologiske foreldre, har du kontakt med dem?

– Far døde på sjøen da jeg var åtte år, men mor har jeg hatt sporadisk kontakt med. Vi fikk bedre kontakt etter hvert som jeg ble voksen. I det øyeblikket jeg klarte å godta at jeg ikke var som henne, at jeg var min egen person med egne valg, og hun ikke bare var mamma, men et menneske også – da så jeg henne med andre øyne og at hun egentlig er en fantastisk kvinne, men at livet har jobbet mot henne. Men det er klart at min biologiske mors forhold til menn, har påvirket mitt forhold til dem. Jeg har aldri hatt noen farsfigur, og stoler ikke så lett på menn. Det er storebrødrene mine, Frank Rune og Geir, som er mine mannlige rollemodeller. De er helt fantastiske, flotte menn som brødre skal være. Men de er jo i slekt, flirer Trine Lise som p.t. ikke har kjæreste.

– Jeg har ikke hatt noe langvarig forhold på ti år og jeg er 35 år, så det spøker litt i forhold til det å stifte familie. På den annen side tror jeg ikke at jeg har lyst på biologiske barn. Jeg har alltid tenkt at jeg vil ha fosterbarn. Det tror jeg uansett at min framtidige mann vil sette pris på. Det er jo ikke noen mann som holder ut en kvinne med mitt skorpiontemperament som er hormonell i ni måneder, ler Trine Lise.

SØNNEN SOM IKKE KOM HJEM IGJEN

Heidi Olsen Berntsen ble mamma alt som 16-åring. Hun fikk hjelp av barnevernet i flere år før det ble for vanskelig for henne å ha omsorgen for guttene på syv og ett år. Nå har den yngste sønnen bodd i fosterhjem i snart ti år.

Tekst: Turid Kjetland Foto: Kristin Ellefsen

– Jeg slet med psyken og hadde nok med meg selv. Men jeg angret i dag, og ville aldri ha gått med på en frivillig plassering i fosterhjem hvis jeg hadde visst at det ble som det har blitt, sier Heidi. I følge henne skulle ett-åringen bo midlertidig i fosterhjem i ett år. Slik gikk det ikke. De siste ni årene har hun hatt jevnlig samvær med han. Den eldste sønnen har like lenge bodd hos sin far.

Hjelp til å akseptere

For tre år siden fikk hun tilbud fra barnevernet om å delta på Bufetats kurs for foreldre med barn i fosterhjem. – Det var et kjempebra kurs, jeg fikk mye informasjon jeg ikke visste fantes, hvor jeg kunne få hjelp eller klage på ting, sier hun. At kursleder Anne Olsen selv har hatt sønnen sin i fosterhjem, var viktig: – Hun er en dame som vet hva det handler om, hun leste ikke bare opp fra en bok. Anne har hjulpet meg mye, sier Heidi. På kurset fikk hun også hjelp til å gå i seg selv: – Jeg hadde en jobb å gjøre selv også, med å akseptere at ting er som de er. Man kommer ingen vei ellers.

Har omsorg for datteren

– Betyr det at du aksepterer at din yngste sønn bor i fosterhjem? – Nei, det gjør jeg ikke. Det vil si – jeg er delt. Noe i meg vil ha ham hjem, noe mener at han har det godt der han bor, sier Heidi. Hun har hatt saken sin oppe både i fylkesnemnda og i tingretten, men uten å få omsorgen for sønnen sin tilbake. Samtidig bor det tredje barnet hennes, en jente som fyller syv i år, hjemme, uten noen hjelpetiltak fra barnevernet. – Barnevernet mener at jeg kan klare å ta meg av ett barn, men ikke to, forklarer hun.

Fordommer, ikke fordømmelse

Heidi avtaler å møte oss hjemme hos foreldrene sine, Grethe og John Olsen, på Vigeland i Lindesnes kommune. De har vært viktige støtte-spillere for henne. Hit kommer også Heidis eldstemann, som nå er 16, ofte innom.

– Jeg har slitt med hva jeg skal svare når folk spør hvor mange barn jeg har. Egentlig har jeg jo to barn for lite. Hvis jeg merker at folk spør av nysgjerrighet, sier jeg ofte at guttene bor hos fedrene sine. Andre ganger kan jeg si det som det er.

Heidi merker fordommer, men sjelden fordømmelse hos folk.

– Mange tror det bare er én grunn til at barn blir plassert i fosterhjem: At de er utsatt for omsorgssvikt. Men det er mange som meg, som ikke orker mer og gir fra seg omsorgen frivillig, før det går ut over barna, påpeker Heidi.

Ber fosterforeldre ha et åpent sinn

Heidi deltar ofte på 9. samling på PRIDE-kursene som holdes av Bufetat Kristiansand fosterhjemstjeneste. Her sitter hun i panelet og svarer på spørsmål fra kursdeltakere som har tenkt å bli fosterforeldre. Budskapet hennes er klart: – Jeg ber de om å møte foreldrene til barna med et åpent sinn. Foreldre og fosterforeldre må respektere hverandre. Vi foreldre er mennesker vi også, selv om livet har vært tøft, understreker Heidi Olsen Berntsen.

Et fristed for sinne og sorg

I Kristiansand arrangeres kurs for biologiske foreldre. Målet med kurset er å ta foreldrene på alvor, vise dem respekt og se dem som reelle samarbeidspartnere for at barnet skal ha det bra i fosterhjemmet.

TO STORE JENTER OG EN LITEN

Lillian og Trude fikk barn for et halvt år siden. Da kom lille "Ida" på seks år og snudde livet på hodet for fengselsførstebetjenten og anestesisykepleieren i Bærum.

Tekst: Mona Bidne Foto: Julia Naglestad, Studio B13

Ida er førstemann til å åpne døren da vi kommer på besøk. Ei lita jente med søtt fjes og to smilende øyne møter oss, for så å stupe opp i sofaen til ekstramamma Lillian. Mamma er mamma, Lillian og Trude er ekstramammaer. – Når noen på SFO roper til henne at nå kommer mamma og henter deg, så sier hun: Det er ikke mamma, det er ekstramamma. Og det er helt riktig, det er det vi er, sier Lillian.

Trodde ikke likekjønnede kunne bli fosterforeldre

Da Lillian og Trude giftet seg kom ønsket om barn, og de vurderte forskjellige muligheter. Fosterbarn var ikke tema. – Vi trodde rett og slett ikke vi som likekjønnet par kunne bli fosterforeldre, inntil en kollega fortalte at hun kjente noen som var det, sier Trude. Da var saken klar, kunne de hjelpe barn i Norge som trengte det, var det soleklart at det var det de ville.

De meldte seg på PRIDE-kurs, og da kurset var ferdig i juni i fjor, regnet de med at det ville ta tid før de fikk et fosterbarn. Men det gikk fort enn de hadde forestilt seg. – Vi fikk en første henvendelse om Ida rett etter at kurset var ferdig, og i september samme år flyttet hun inn hos oss, smiler Lillian varmt og spør Ida om hun vil ha en bolle. Det er Trude som har bakt boller. Hun har permisjon i ett år, noe Barnevernet ønsker at én av foreldrene skal ha for at familien skal ha overskudd til å kunne bygge en god og trygg base for barnet. – Det er bra for oss også at en av oss kan være hjemme en periode. Vi var så forberedt vi kunne, men det er klart det var en stor omveltning å få barn etter så mange år der vi bare har hatt oss selv å ta hensyn til, sier de.

Bare positive reaksjoner

Biologiske foreldre er med på å bestemme valg av fosterforeldre, og for enkelte foreldre vil det kanskje være motforestillinger i forhold til å velge et likekjønnet par. Men for Idas foreldre var det ikke det. Og i omgivelsene til Lillian og Trude var det bare positive reaksjoner:

– Vi bodde her og var bare to damer i lang tid, og så plutselig var vi tre. Men alle i nabolaget synes det er flott at vi har blitt fosterforeldre. Det med å være likekjønnet har ikke vært tema i det hele tatt, heller ikke for Ida, sier Lillian. – Hun har jo sett at vi er kjærester og at vi har bryllupsbilder, og vi har forklart at det vanlige er at mann og damer er kjærester, men at også to damer og to menn kan være det. På barns vis aksepterer hun det som om det er den naturlige ting i verden, men det kan jo hende det kommer flere spørsmål senere, sier hun og understreker at det også er mannlige rollemodeller i Idas liv, blant annet Trudes bror og en "ekstrapappa" som Ida kjente fra før hun flyttet til dem.

God match

Det viktige for Lillian og Trude er at det er en så utrolig god match mellom Ida og dem.

– Barnevernet og fosterhjemstjenesten legger mye arbeid i å finne en god match mellom fosterbarn og fosterforeldre, og her har de virkelig truffet. Vi er aktive og det er Ida også. Hun er positiv og elsker å oppleve noe nytt. Allerede etter sin første sesong på langrennski, slalåmski og skøyter, mestrer hun alt. Hun spiller fotball, synger og danser, og så har hun masse humor. Hun kan rett og slett smelte en gråstein, avslutter Lillian og Trude.

– VAR ALDRI I TVIL

Da barnevernet kom for å hente barnebarna hjemme hos mor, var besteforeldrene aldri i tvil om at guttene kunne bo hos dem. – Det er klart man stiller opp når barn trenger hjelp, sier besteforeldrene.

Tekst og foto: Gaute B. Iversen

En dag for halvannet år siden ringte telefonen til bestemor. Da hun svarte var datteren i andre enden. Datteren fortalte at barnevernet hadde kommet for å hente de to guttene hjemme hos henne et sted på Østlandet.

– Vi hadde egentlig ventet på at barnevernet skulle gripe inn. Det var åpenbart at ting ikke var helt bra hjemme hos datteren vår. Guttene søkte ly hos oss når det ble for ille, men vi visste ikke hvor ille det faktisk var, forteller besteforeldrene.

Datteren hadde store rusproblemer. De to guttene som den gang var fem og 12 år kunne ikke lenger bo hjemme og datteren lurte på om barnevernet kunne kjøre dem til besteforeldrene.

– Vi var aldri i tvil. Da vi ble spurt om guttene kunne få bo hos oss, trengte vi ikke betenkningstid. Selvfølgelig skulle de få bo hos besteforeldrene sine, forteller ekteparet.

Måtte godkjennes

Datteren bodde bare en mil unna. Da hun for noen år siden igjen begynte å bruke stoff hadde hun vært stoffri i mange år. Guttene hadde vært mye hos besteforeldrene og hadde et nært forhold til dem.

– Vi hadde ikke vurdert å være fosterforeldre før vi ble spurt. Som alle andre fosterforeldre måtte vi intervjues og godkjennes, men det var utelukkende en positiv opplevelse, forteller de.

Ekteparet er i midten av 50-årene. Deres egne to barn hadde flyttet ut og de var blitt vant til et liv uten barn i huset hver dag. Som fosterforeldre måtte de igjen gå på foreldremøter på skolen. Barna må følges på trening og fritidsaktiviteter.

– I begynnelsen var det jo uvant og litt slitsomt. Vi har den fordelen at vi har vært gjennom det med egne barn. Samtidig holder det oss unge og i aktivitet å igjen være en barnefamilie, smiler de.

De bor fortsatt i samme område som da deres egne barn vokste opp.

– Vi møtte vår datters venner som var på foreldremøte med egne barn. Helt fra starten har vi vært helt åpne om situasjonen. Vi bestemte oss for at det ikke er noe å være flau over. Det har vi bare fått positive reak-

sjoner på. Folk vil gjerne hjelpe til og synes det er flott at vi kan ta oss av guttene, sier de.

Måtte velge

Når besteforeldre blir fosterforeldre er det mange vanskelige valg. Ekteparet har gjort det klart overfor datteren at de prioriterer guttene og at hun som datter kommer i andre rekke.

– Det er selvfølgelig vanskelig å avvise henne og sende henne bort når hun kommer på døren og er rusa. Som mor vil man jo ta vare på henne, men vi må prioritere guttene. Hun kan ikke komme og gå hos oss som hun ville gjort i en vanlig situasjon. Vår oppgave er å sørge for at de føler seg trygge, understreker de.

Datteren har vært på rusavvenning etter at barnevernet hentet ungene. Nå går det bedre med henne. Målet er at hun en dag kan ha guttene boende hos seg igjen.

– Vi er jo i den heldige situasjonen at selv om guttene flytter hjem til moren igjen, er vi fortsatt besteforeldre. Selv om de ikke bor her vil vi fortsatt ha kontakt og kunne følge dem på trening. Vi mister ikke guttene selv om de flytter hjem igjen, sier de.

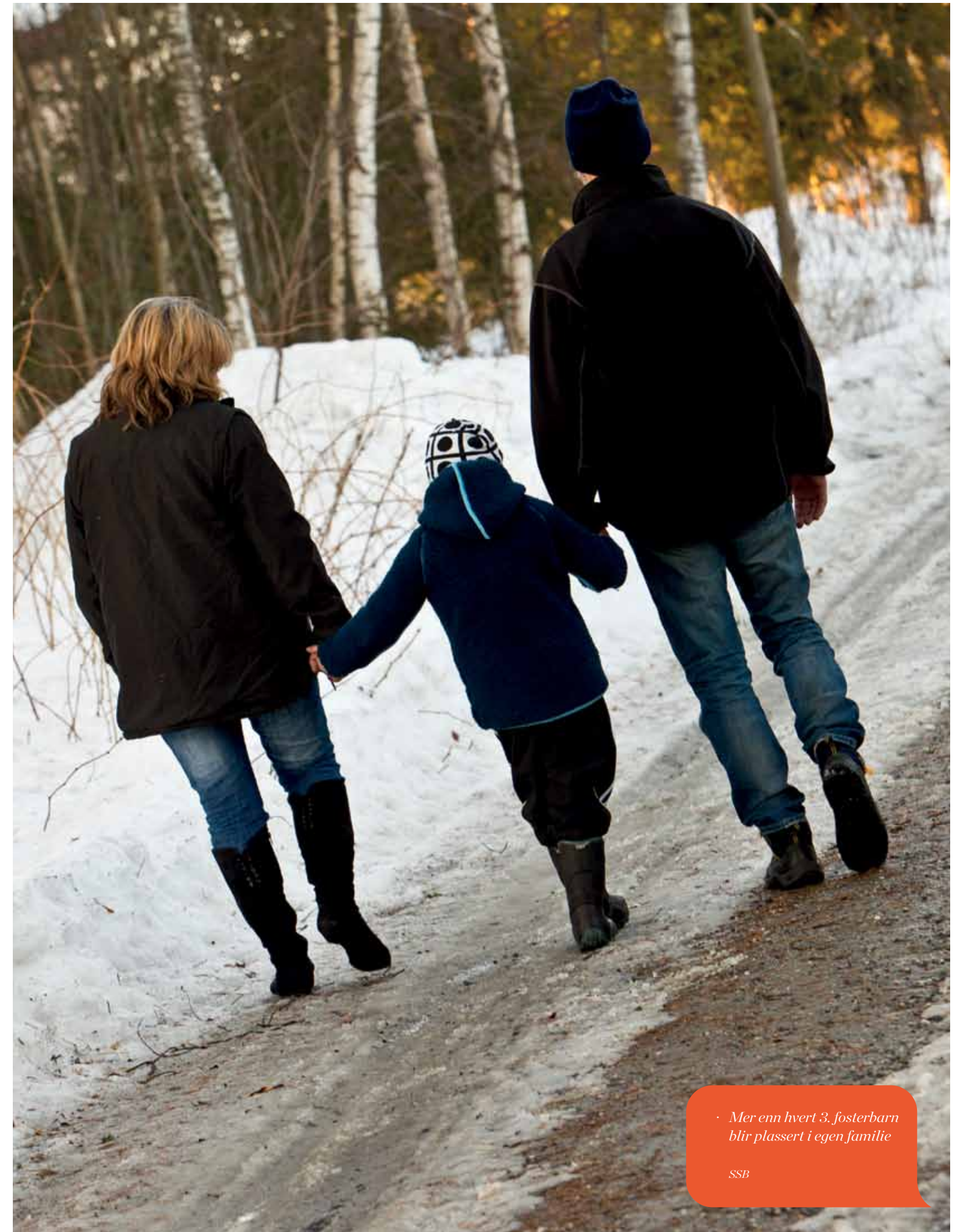
Oppfordrer andre

Etter at nærmiljøet ble kjent med datterens situasjon og fikk vite at besteforeldrene var fosterforeldre, har de fått kontakt med mange som har fortalt om sin egen situasjon.

– Kanskje er det lettere å snakke med oss når vi har vært så åpne. Det er mange som trenger hjelp. Vi har fått høre historier vi aldri visste om, forteller de.

Deres klare oppfordring er at de som kan, bør melde seg som fosterforeldre uansett om det er egne barnebarn eller andre barn.

– Vi får være med på oppveksten deres på en måte vi ikke hadde hvis vi ikke hadde sagt ja til å bli fosterforeldre. Det gir oss utrolig mye å kunne stille opp på denne måten, avslutter de.

· Mer enn hvert 3. fosterbarn blir plassert i egen familie

SSB

Besteforeldrenes oppfordring er at de som kan bør melde seg som fosterforeldre.

- 46% var støttekontakt, besøkshjem eller tilsynsører for de ble fosterforeldre.
- 19 % av fosterforeldrene har ikke egne barn. De fleste har egne barn, vanligvis to eller flere.
- 86 % oppgir ønske om å hjelpe noen som trenger det som den viktigste motivasjonsfaktoren for å bli fosterforelder.

Fosterforeldreundersøkelsen 2010 - Synovate

FOSTERFORELDRE SOM BRENNER FOR OPPGAVEN

- Den lykkeligste dagen i mitt liv! Linn Sørli stråler bare ved tanken på budskapet som kom en septemberdag i 2008 om at hun og mannen Ole Martin var blitt fosterforeldre til en nyfødt gutt. I dag har paret tre fosterbarn.

Tekst: Thor Fuglset Foto: Per Tormod Nilsen

Linn og Ole Martin Sørli bor i Isfjorden i Rauma kommune, halvannen times reise fra Molde. I 2005 flyttet de inn i Linns barndomshjem, sentralt i hjembygda. Begge gløder for fosterhjemsarbeidet, som de innrømmer også har sine utfordrende sider. Sammen har de ansvar for tre barn på henholdsvis åtte måneder, tre år og 12 år. De to 29-åringene, som ikke kan få barn sammen, giftet seg i 2003 etter å ha vært kjærester siden 2001.

Gymnasiast og støttekontakt

- Jeg meldte meg som støttekontakt for en ung gutt da jeg gikk på gymnasiet. Allerede den gang følte jeg behov for å hjelpe unge som ikke hadde det godt. Slik fikk jeg også min første kontakt med barnevernet i Rauma kommune. De tre første årene som støttekontakt var jeg alene, i løpet av de to siste årene var Ole Martin og jeg blitt kjærester og dermed sammen om oppgaven, forteller Linn.

- Tanken om fosterhjemsarbeid meldte seg etter at vi takket nei til assistert befruktning, fortsetter hun. - Vi var sterkt motiverte for en slik oppgave. Vi hadde fått god kontakt med Bufetat i Molde, som stimulerte oss til å gå videre. Og i 2006 fikk hjemmet vårt status som besøkshjem for en seks år gammel jente.

PRIDE-forberedelse

- For å kunne stå best mulig rustet til oppgaven som fosterforeldre, gjennomgikk vi i 2006 Bufetats PRIDE-kurs, som har ca seks måneders

varighet. Fire hjemmebesøk inngår i kurset. PRIDE sitt mål er å forbedre, støtte og utvikle fosterhjem for slik å kunne ivareta barnas behov best mulig. PRIDE-kurset var gjennom sin grundighet både nyttig og motiverende. Ikke minst lærte vi mye om oss selv, forteller Linn og Ole Martin Sørli.

Rådgiver Eva Hestad fra Bufetat Nordmøre og Romsdal og Marita Solevåg Aune fra barnevernstjenesten i Kristiansund og Averøy, har jevnlig kontakt med en rekke fosterforeldre. De understreker at PRIDE-kurset er nyttig også for fagmiljøet ved at det gjerne avdekker deltakernes egnethet til å påta seg oppgaven som fosterforeldre/fosterforelder eller ikke.

25 år og fosterforeldre

- Gjennomsnittsalder for fosterforeldre er 30 -50 år. Linn og Ole Martin må derfor aldersmessig kunne sies å være uvanlige. Vi håper flere "yngre voksne" melder interesse for denne viktige oppgaven. Nå ønsker vi oss flere av Linn og Ole Martins kaliber, understreker Hestad og Solevåg Aune, som roser det unge paret for dets alltid positive holdning.

25 år gamle ble de fosterforeldre til en sju år gammel jente. For tre år siden flyttet hun tilbake til moren. Eva Hestad forteller at Linn og Ole Martin i løpet av kort tid etablerte et godt samarbeid med moren til den unge jenta.

Linn og Ole Martin Sørli ble fosterforeldre 25 år gamle.

Gråt av glede

- Vi så raskt dette kom til å gå bra og at hun ville få det godt sammen med moren, som ønsket henne så sterkt tilbake. Og vi var mentalt innstilte på at de ville bli gjenforente. Jeg vil aldri glemme dagen da moren kom for å hente henne. Jeg visste utgangen ville bli lykkelig, - og derfor gråt jeg av glede da de reiste. Hun besøker oss med jevne mellomrom og jeg betrakter henne som en del av familien, sier Linn, med samtykkende nikk fra Ole Martin.

- Fordi vi ikke kan få barn, ble vi tidlig fortrolige med tanken på at det kun skulle være oss. Men som fosterforeldre skulle livet komme til å ta en annen retning enn vi trodde det ville gjøre. For oss viste dette seg å bli fantastisk givende. Tenk bare det å få bli fosterforeldre til en baby! Dét har vært en så stor glede at vi ikke kan sette ord på det, sier Linn.

- Slik har vi opplevd samme gleder som andre barnefamilier, legger Ole Martin til. Han understreker også viktigheten av å ha hatt støtteapparatet til Bufetat og barnevernstjenesten i ryggen.

Biologiske foreldre

- Å ta vare på barns daglige omsorg som for en kortere eller lengre periode ikke kan bo hos foreldrene, er krevende på flere plan, sier Eva Lillian Hestad og Marianne Solevåg Aune. Barnevernstjenesten skal på sin side sørge for nødvendig hjelp og støtte til fosterforeldrene.

- Oppstår vanskeligheter, er det ofte i forbindelse med fosterforeldres forhold til barnets biologiske foreldre. Da blir det viktige å skape gode relasjoner mellom partene, slik at barnet ikke rammes. Ofte løser problemet seg når partene får satt fokus på det som vil være til beste for barnet. Å skape godt forhold mellom foreldregruppene, er derfor noe vi bruker mye tid på, sier Solevåg Aune. Hun understreker at mange biologiske foreldre også er glade for at deres barn får opphold i fosterhjem.

Roser arbeidsgiver

- Vi opplever alltid å få god hjelp både av barnervernet lokalt og andre fagmiljøer. Ettersom det er fosterforeldre i alle bygdene i Rauma, er det også gode tips å få her, sier Ole Martin Sørli, som roser sin arbeidsgiver, Plasto AS, for å vise stor forståelse for Linns og hans situasjon som fosterforeldre.

- Barna som har kommet til oss, har vi alltid hatt med til Plasto AS for at ansatte skal få hilse på dem. Og hver gang skjer det til stor jubel, smiler Ole Martin Sørli, som arbeider med innkjøps- og logistikkopp-gaver ved den tradisjonsrike bedriften.

VERDENS VIKTIGSTE JOBB

– Jeg har et stort behov for å yte omsorg. Så jeg måtte finne noen å ”ryke meg ut” på, smiler Lise Egenes.

Tekst og foto: Kati Indrefjord

Lise Egenes er alenemor med en sønn på 13 og fostersønn på ni år.

Hun hadde to katter, en hund, en egen sønn, familie og venner – men det var rom for flere i hennes liv. Nå er hun fostermor for en gutt på ni år, og er slett ikke fremmed for å ta imot en til. Lise Egenes har vært innom ulike utdanninger og karriereplaner. Hun har gått på Næringsakademiet, tatt mediafag i London, og utdannet seg til barnevernspedagog. Nå har hun kontorjobb i oljebransjen – dessuten er hun fostermor for en gutt på ni år, i tillegg til sin egen sønn på 13. Det er en aktiv familie, der både mor og begge barna har mange aktiviteter – hver for seg og sammen. Musikk og sport, fjellturer, hytteliv og byliv gir en tilværelse med mange opplevelser. – Men for all del, det blir noen sløve kvelder med TV også, legger Lise til.

”FOR MANGE FOSTERBARN ER BRUTTE RELASJONER ET STORT PROBLEM, MEN FOR DENNE GUTTEN ER DET MESTE PÅ Plass”

Hun var ferdig utdannet barnevernspedagog i 2001. – I løpet av studiet begynte det å melde seg en tanke om at jeg kanskje ville komme i kontakt med noen som trengte besøkshjem eller fosterhjem, og jeg begynte etter hvert å være besøkshjem hver 3. – 4. helg. Det var bare koselig både for meg og min sønn, sier Lise enkelt. – Jeg tenkte aldri at det skulle være noe stress med å være fosterhjem heller.

I utgangspunktet hadde alenemoren tenkt seg å ta imot et mindre barn. Men så ble det en sjuåring som kom inn i familien. Hennes egen sønn har hele tiden vært med å bestemme, og han syntes det var stas at det ble en gutt som kom, en som var stor nok til å leke med. Det er fire års aldersforskjell mellom de to, og det mener Lise er perfekt.

Hennes fostersønn har mye kontakt med sin biologiske familie, og siden denne ordningen fungerer så godt, blir det mer av denne kontakten. – Han får treffe søsknene sine ofte, og det er mange positive relasjoner i nettverket rundt dem, slår Lise fast. – Jeg selv har fått utvidet nettverket mitt med mange ressurssterke, kjekke folk på denne måten. Han har også et besøkshjem der han er hver fjerde helg, der to av søsknene hans bor. Uansett hvor han kommer hen, så er alle glade for å se ham. Alle hans relasjoner er intakte, både til sin biologiske familie og venner fra steder han har bodd før. For mange fosterbarn er brutte relasjoner et stort problem, men for denne gutten er det meste på plass!

Det er to år siden Lise ble fostermor. Det første året hadde hun permisjon med lønn, og fikk god tid til å følge opp fosterbarnet, følge ham til skolen, kort sagt bli kjent. Hennes egen sønn har fått en klar forståelse av at han selv er med på å gjøre en viktig jobb.

”HVIS DETTE HADDE VÆRT EN GUTT SOM SAVNET EN FARSFIGUR, SÅ HADDE HAN NOK IKKE BLITT PlassERT HOS MEG”

Barneverntjenesten kartla nettverket til Lise før hun ble godkjent som fostermor. Trass i at hun ikke har noen mann i huset, mangler ikke de to guttene mannlige rollemodeller blant venner og familie. – Hvis dette hadde vært en gutt som savnet en farsfigur, så hadde han nok ikke blitt plassert hos meg. Men han har en far og en mor, og meg kaller han ved navn, så det var ikke så viktig om det var en mann i husstanden. Til tider kunne det selsagt vært greit å ha en voksen til i huset, for alt faller jo på meg, legger Lise til. – Men det blir jo det samme om jeg handler og lager middag til to eller tre!

Lises erfaring er at fosterbarnet gjerne bør være yngre enn familiens egne barn. De større barna kan forstå at den som er mindre, trenger mer fokus og tid med den voksne, spesielt i begynnelsen.

– Jeg synes det er fint at fosterbarnet mitt har så mye kontakt med sin egen familie. Kanskje de relasjonene blir så gode at han flytter til en av foreldrene når han blir myndig, funderer Lise. – Men han gir tydelig uttrykk for at han er glad for å bo hos oss, så jeg er ikke redd for å miste ham om det skulle skje. Det er en takknemlig jobb å være fostermor for ham!

Hun anbefaler gjerne andre å bli fosterforeldre – hvis de har et sterkt ønske om å gjøre en innsats for andre. – Men det er ingen returret på disse barna, understreker hun. – Du får ikke bli kjent med fosterbarnet først, og så vurdere om du vil ha det. Det er mer som ved en adopsjon, der du må ha tiltro til at de som har valgt deg, også velger et barn som passer hos deg. Så må du stå i de utfordringene som kommer, selv om det er mye god veiledning og hjelp å få. Den kjekeste oppgaven i livet, og kanskje også den viktigste, er å være mor, slår Lise fast.

VI HAR BLITT ET BARN RIKERE

Vi er et godt voksent ektepar. Våre egne barn er flyttet ut fra barndomshjemmet for en god del år siden.

Tekst: Berit Hinna Sorås Illustrasjonsfoto: Ewa Ahlin

Da vi to ble enerådende i huset syntes vi på mange måter det var deilig. Stille og fredelig, ingen andre enn oss å ta hensyn til, vi kunne lett gjøre spontane ting og det ble mindre rot i huset. Vi var inne i en ny livsfase etter mange år med myldrende liv, gangen full av sko og en brødboks det var usikkert om det var noe igjen i, når vi kom hjem. Nå tenkte vi, nå har vi en fin tid for oss selv før barnebarn eventuelt kommer og trenger vår oppmerksomhet. Å ta et fosterbarn i huset tenkte vi ikke på, tiden med unger inn og ut, den var over.

Men en dag kom en jente. Hvordan hun kom, er en historie for seg. Men hun kom, og hun sto der med store mørke øyne og et alvorlig ansikt og gransket oss med grundig blick. Selv om hun syntes vi var ganske gamle, hadde hun lagt merke til en del andre omstendigheter som gjorde at vi likevel fant nåde for hennes øyne. Så hun flyttet inn, først i vårt hus og fort også i våre hjerter. Hun var 13 år og hadde tenkt en god del, ikke minst på hvordan det ville bli når hun flyttet hjemmefra og inn i en ny familie.

En ting var hun klar på, hun hadde sin familie, og vi hadde vår, så å late som om hun var familiemedlem hos oss kom ikke på tale. Hun var fosterbarn og den statusen var det bare å opplyse om fortest mulig der det var naturlig. Grei beskjed, hun var fosterbarn og vi hadde et bofellesskap, og da var det for oss bare om å gjøre å få det til å fungere best mulig.

Hverdagen begynte. Vi hadde ikke så mange forestillinger om hvordan den ville bli. Vi stilte med åpent sinn. Men til tross for det, ble en del annerledes enn vi hadde tenkt. Egentlig hadde vi gledet oss litt mer liv i huset igjen. Vi husket hvor hyggelig det var med gangen full av sko og ivrige ungdommer rundt bordet. Sænn ble det ikke nå. Denne ungdommen tok ikke så mange venner med hjem, men sko hadde hun, og det var i alle fall ikke slike sko som jeg ville kjøpt til henne. Hun ville ha sin stil, og den var ikke akkurat vår. Det begynte med ønske om svart skinnjakke. Det var ikke så urimelig, så svart skinnjakke kom i hus. Det neste var kjettinger. Det ønsket var ikke enkelt. Men skulle det være kjettinger, så fikk det bli kjettinger. Fosterfar tok saken og saumfarte alle distriktets jernvareforretninger sammen med barnet for å finne de kuleste, og kult ble det!

Det neste var hanekam, og det var verre! Når fostermor hadde svelget den kamelen, var det bare å finne en frisør som hadde forstand på

hanekammer. Det klarte vi. Hanekammen ble klippet, og hver dag pleiet og stelt etter alle kunstens regler. Så fin hanekam har jeg ikke sett verken før eller siden. Så kom det verste, piercinger, hun ville ha piercinger! Jeg sa klart ifra. «Da greier jeg ikke å se på deg. Piercinger er vondt å se på,» sa jeg. Men piercingene kom både her og der helt uten vår hjelp, og jeg oppdaget at jeg faktisk greide å se på henne. Nok en overvinneelse.

Barnet hadde levd 13 år i andre omgivelser enn våre. Hun hadde gjort seg sine erfaringer om mangt og meget, og vi hadde gjort våre. Det var slett ikke alltid det samstemte. «Slik er det ikke,» sa hun. «Jo slik er det. I alle fall hos oss og hos våre venner,» sa vi. Tilpassingen kunne være smertefull for begge parter.

Vi fosterforeldre fikk psykolog og syntes det var unødige ressursbruk. «Dere skal,» sa barnevernsdamen, og etter hvert ble vi glade for det. Når utfordringene kom, var det godt å ha noen å sortere tanker sammen med. Barnet syntes det var urettferdig at hun ikke fikk være med når psykologen kom, men det måtte hun bare finne seg i.

Som alle har sine matvaner har også vi våre, og med et nytt medlem i husstanden måtte vi prøve å finne ut hva som falt i smak. Gikk det med sterk ost og sursild? Det var bare så vidt, og når det kom til hjemmelaget jordbærsyltetøy, så var mitt ingenting å regne for i forhold til mormors. For ikke å snakke om sjokoladecake. Der kunne ingen komme opp mot mors! Godt da at både mor og mormor var behjelpelige, så en fostermor kunne prøve å gjøre det litt bedre.

Utfordringene var størst det første året. Vi ble satt på den ene prøven etter den andre. Mange ganger måtte vi tenke oss om både en og to og flere ganger for noe ble sagt eller gjort. Kamelsvelgingen gikk lettere etter hvert som vi fikk trening. Det var ikke alltid vi kom ned på beina, men når vi gjorde det, kom vi et skritt videre og ble glade alle sammen. Etter hvert har vi funnet godt ut av det å bo og leve sammen. Vi har fått mange både praktiske og filosofiske spørsmål å bryne oss på. På mer enn en måte har disse årene lært oss mye viktig og riktig. Det har ikke alltid vært så lett, men det har jammen vært mange ganger så hyggelig!

Vi er blitt et barn rikere. Den unge damen er snart på vei ut i verden for å stå på egne ben, men fortsatt hører hun til hos oss. Noe annet ville være umulig å tenke seg.

HVA ER ET FOSTERHJEM?

Et fosterhjem er et hjem som tar vare på et barn som for en periode ikke kan bo hos foreldrene sine. Fosterforeldrene har den daglige omsorgen for barnet på vegne av barneverntjenesten. Barneverntjenesten har ansvaret for å følge opp barnet og fosterhjemmet, og sørge for nødvendige støttetiltak. Fosterforeldrene samarbeider med barnets familie og barneverntjenesten om barnets behov og barnets fremtid.

Et fosterhjem skal kunne ta i mot barn og unge for kortere eller lengre tid. Noen barn har behov for et fosterhjem i en periode, mens andre vil ha behov for et fosterhjem til de blir voksne.

Å være et fosterhjem er en enestående mulighet til å skape trygge omgivelser som et barn kan vokse opp og utfolde seg i.

HVEM KAN BLI FOSTERFORELDRE?

Fosterbarn er ulike, både i alder, personlighet og omsorgsbehov. Derfor trengs det også et mangfold av fosterhjem. Fosterfamilien kan bestå av gifte, samboere, likekjønnede par eller enslig person. Det kan være barn i familien, eller familien kan være barnløs. Familien kan være etnisk norsk, eller ha annen kulturbakgrunn. Noen fosterforeldre er praktiske

anlagt, andre mer teoretiske, noen bor på landet, andre i byer. Interesser og hobbyer varierer. Felles er at de er voksne med god omsorgsevne og overskudd til andre. Et fosterhjem er et hjem som ser gleden i å hjelpe et barn til en bedre fremtid.

PLASSERING I BARNETS SLEKT ELLER NÆRE NETTVERK

Det kan hende at du er i slekt med eller kjenner et barn som skal plasseres i fosterhjem. Når det er bestemt at barnet trenger fosterhjem, skal barneverntjenesten alltid vurdere om det er noen i barnets slekt eller nære nettverk som kan velges som fosterhjem.

Dersom du ønsker å bli fosterhjem for et barn du kjenner, må du ta kontakt med den barneverntjenesten som har ansvaret for barnet. Fosterhjem fra slekt og nettverk godkjennes på samme måten som andre fosterhjem, og tilbys tilpasset opplæring og oppfølging.

HVORDAN BLI FOSTERHJEM?

På fosterhjem.no har vi samlet informasjon om hvordan man går frem for å bli fosterhjem, om opplæring og om hverdagen som fosterforeldre. Du finner også informasjon om hvem du kan snakke med hos foster-

hjemstjenesten der du bor. Er du interessert i å vite mer eller vil melde din interesse, ser vi frem til å høre fra deg!

TA KONTAKT MED DIN LOKALE FOSTERHJEMSTJENESTE

REGION ØST

Gjøvik	466 16 610
Hamar	466 16 490
Lillestrøm	466 16 800
Oslo kommune	23 42 80 09
Sandvika	466 16 640
Sarpsborg	466 16 900
Ski	466 16 319

REGION SØR

Arendal	466 17 900
Drammen	466 17 810
Kongsberg	466 17 800
Kristiansand	466 17 900
Skien	466 17 700
Tonsberg	466 18 100

REGION VEST

Bergen	466 19 000
Fonna	466 19 000
Sogn og Fjordane	466 19 000
Stavanger	466 19 694

REGION MIDT-NORGE

Nordmøre og Romsda	466 17 400
Sunnmøre	466 17 300
Trondheim	466 17 550
Trøndelag Nord	466 17 600
Trøndelag Sør	466 17 510

REGION NORD

Bodo	466 15 450
Hammerfest	466 15 420
Sortland	466 15 440
Tromsø	466 15 430

1000 NYE BARN OG UNGE
TRENGER FOSTERHJEM HVERT ÅR.
BLI FOSTERFORELDER!

fosterhjem.no

Bufetat